

Първа среща с високите технологии

Ученици и студенти присъстват на презентации на топ учени и ментори в Института за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии

Стефа МАРИНОВА

Първият не само у нас, а и в Източна Европа Институт за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT) е открит официално през април. Двигателят на идеята е проф. Мартин Вечев, който изпълни своята мечта да създаде в България център на световно ниво като Кеймбридж.

В него се очаква да работят около 300 души. От тях 20 – 30 ще са изследователи и ментори на докторанти и постдокторанти, които ще могат да правят наука на най-високо ниво у нас. Обучението на докторантите ще продължи 5 години, а стипендията на първите привлечени ще бъде по 36 000 евро на година. За да бъдат финансовите условия на ниво, държавата ще отпусне по 10 млн.лв. годишно следващите 10 години. Програмите ще бъдат във всички сфери на компютърните технологии, науки, изкуствен интелект, машинното обучение, роботика, квантовите технологии, информационната сигурност, компютърните мрежи и системи. В Института ще могат да се правят и приложни изследвания, ще се създават прототипи.

През октомври започват докторантските програми за изследвания по компютърни науки и изкуствен интелект в INSAIT с 10 души, 6 от които са от България. Чужденците са от Украйна, Русия, Канада. Учени от два от водещите в света швейцарски университети ще помагат за изследванията. Има и преподаватели от Масачузетския технологичен институт, „Карнеги Мелън“, „Йейл“.

При откриването на Института за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии проф. Вечев разкрива, че следваща стъпка е разработването на програми за магистри и бакалаври. Сред плановете му е и създаването на програми с училищата, за да могат децата от малки да се докоснат до световната наука. Те получава тази възможност по време на първата конференция под „шапката“ на Института. В рамките на два дни (30 септември

и 1 октомври) световно-известни учени в сферата на изкуствения интелект и компютрите представиха последните новости в своите изследвания пред ученици, студенти, академици, софтуерни инженери, предприемачи. Конференцията бе с вход свободен за всички гимназисти и това им даде шанс да се докоснат отблизо до наука от най-високо ниво. Основната цел е младежите да намерят най-правилния път за бъдещото си развитие.

„Решихме да направим събитието безплатно за гимназисти, тъй като според нас е важно да се направи връзка с най-талантливите ни ученици, които имат интерес към технологиите, да видят какво означават те. Това е един вид пътеводна звезда за тях, да разберат как може да се развие кариерата им в бъдеще – дали в академията, дали в индустрията“, споделя пред в „Аз-буки“ проф. Вечев.

Студентите, които имат желание да кандидатстват по докторантските програми на INSAIT, имаха възможността да чуят с какво се занимават част от бъдещите им ментори. Да получат информация какви са стъпките за подаване на необходимите документи за кандидатстване.

„Много от говорителите са ментори в докторантската програма на INSAIT. Идеята на събитието е да се покаже какъв тип изследвания ще се правят в Института. Той е в сферата на изкуствения интелект и машинното самообучение, но и много други, които са изключително важни за технологиите на бъдещето. Голяма част от тези хора са и успешни предприемачи“, обяснява проф. Вачев.

Интересът към събитието е изключително голям и се налага организаторите три пъти да увеличават броя на местата в залата. Макар капацитетът да е за 1000 души, пак се налага да откажат място на 300 – 400 човека. Във всеки възможен момент проф. Вечев е заобиколен от посетителите на конференцията, които го затрупват с въпроси и коментари.

„Хората се интересуват как да кандидатстват в INSAIT, как да дойдат при нас. Те коментират, че за първи път виждат такова нещо в България.

Не се е случвало толкова разностранно участие на учени. Имало е конференции, които са посветени на конкретна тема, но тук са събрани концентрирано голяма част от тях. Събитието се харесва както на учениците, така и на представителите на Академията. Идват и хора от индустрията, които работят по тези теми. За тях също е ползотворно, защото научават нови неща“, споделя идеологът на Института. По думите му не само в България, а в целия регион има огромен глад към нещата, които могат да поставят България на картата на високите технологии, каквато е и целта на INSAIT.

„Това, което се вижда, е, че имаме огромен потенциал. Имаме специализирани гимназии, талантливи ученици, но го няма този тип конференции, този тип учени, които са професори, предприемачи. Има нужда от това ново нещо в България и това е INSAIT. Интересът показва, че пътят, по който Институтът е тръгнал, е правилен. Чрез него свързваме България към научната екосистема и иновации на световно ниво“, категоричен е проф. Вачев.

Според един от презентаторите и ментор в докторантските програми – проф. Вергиния Уилямс от MIT (Масачузетски технологичен институт),

INSAIT разкрива много възможности за научно развитие в страната ни.

„Проблемът е, че не само в България, а в цяла Източна Европа няма такива институции като в Западна Европа и Америка. Ако променим това, много хора ще могат да останат тук и да развият българската наука в България. Това искаме. Ще помогнем на фирмите тук. Вместо те да търсят някой дошъл от Европа, могат да назначат някого, който е завършил тук и е много по-подготвен – споделя тя. – За науката също ще е добре. Защото, ако имаме институт, който плаща добре и е известен в света, тогава и българската наука ще стане по-модерна в България. Така студентите и учениците ще искат да правят наука“, категорична е проф. Уилямс.

Тя прави сравнение, че докато у нас научната дейност не е високо платена и не е известна като добра работа, то в Америка, ако се занимаваш с наука и си много добър, имаш хубава заплата, добри възможности и можеш да пътуваш навсякъде. „Хората те уважават. Искаме и в България да стане престижно човек да се занимава с наука. Тогава много хора ще се върнат“, казва проф. Уилямс.

Някои ученици и студенти, които са посетили конференцията, са я по-

търсили за съвет. „Задаваха ми различни въпроси – как се кандидатства в Америка, как се ползва математиката, може ли да се използва в статистиката и в други области“, споделя професорът по теория и алгоритми в MIT. Тя съветва младежите да се интересуват от математиката, информатиката, да учат, да вярват в себе си и да кандидатстват, да пробват всеки шанс, който имат пред себе си.

Проф. Уилямс завършва Първа немска гимназия, където получава добра езикова подготовка, но се налага сама да решава задачи по математика. „Понеже не отидох в математическа гимназия, трябваше да се занимавам с нея отделно. Ако човек има желание, може и сам да се справи“, категорична е тя. По думите ѝ дори и в XI – XII клас не е късно да се ориентират към нова сфера. „Когато бях в гимназията, не знаех, че ще се занимавам с информатика. Интересна ми беше математиката, но доста дълго четях и по биология, и по химия, и не беше късно. Кандидатствах, приеха ме и продължих да мисля за това, от което се интересувам. Накрая се оказа, че информатиката ми е най-интересна“, споделя тя.

В Масачузетския технологичен институт проф. Уилямс основно преподава, но се занимава и с научна дейност. „По-

конкретно се занимавам с математиката на компютрите. Главно с това кои задачи могат да се решат от компютри, колко бързо, кои не могат да решат или за тази цел са необходими много изчислителна сила и време“, обяснява тя.

Занимава се например със задачи, които изчисляват диаметъра на една мрежа. В момента проф. Уилямс доказва теореми за компютрите. Има и осем аспиранти, които работят върху различни задачи – как се изчислява най-бързо маршрутът на една мрежа, правят нови алгоритми и доказват, че те са най-добрите, които могат да се измислят в момента. В MIT има и аспиранти, които са дошли от България, но не работят с нея.

„Все още никой от България не работи с мен, макар че се опитам да привлека някои. Те са фокусирани главно върху изкуствения интелект, как се обучават компютрите“, обяснява проф. Уилямс. Освен че прави наука, често пътува и изнася доклади по целия свят. На тях винаги споделя, че е и от България, и от Америка. „Главно ме свързват с Масачузетския технологичен институт, където работя. Но знаят и че съм от България. За мен това е гордост. Надявам се да има повече българи в нашата област“, казва още проф. Уилямс.

Мечтата на проф. Мартин Вечев да даде възможност на талантливите ученици и студенти да се развият и да работят в България, вече започва да се сбъдва